

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Justis- og politidepartementet

JUSTISDEPARTEMENTET	
10 MAR 2009	
SAKSNUMMER	200801140
AVDELING	LOV/EOL/TKH
DOKUM. 154	ARKIVKODE:

Dato: 09.03.2009

Vår ref: 08/76-8 VFJ

Deres ref:

Kirkerådets høringsuttalelse til NOU 2007:13 Den nye sameretten

På bakgrunn av drøftinger i Samisk kirkeråd, Mellomkirkelig råd og Kirkerådet oversendes Kirkerådets høringsuttalelse til NOU 2007:13 *Den nye sameretten*.

Med vennlig hilsen

Jens-Petter Johnsen

direktør

Vibeke Fjeld
seniorsekretær

NOU 2007:13 *Den nye sameretten*. Kirkerådets høringsuttalelse

1. Kirkerådet takker for utredningen fra Samerettsutvalget NOU 2007: 13 *Den nye sameretten*. Kirkerådet ser at en har tatt lærdom av arbeidet med Finnmarksloven, og tatt inn over seg den kritikken som fulgte i samband med behandlingen av denne saken. Kirken er opptatt av likeverd for hele befolkningen, men likeverd kan ikke defineres bare på flertallsbefolkningens premisser. For Kirkerådet er det derfor viktig at en ny lovgivning på dette området anerkjenner samenes status som urfolk, og er i tråd med menneskerettighetene og folkeretten. Det er viktig at lovgivningen gjenspeiler det faktum at staten Norge er etablert på territoriet til to folk, det samiske og det norske, og at lovforslaget i denne sammenheng bidrar til forsoning og rettferdighet, og sikrer at mennesker med ulik identitet og historie kan leve sammen i det samme område.

Kirkerådet er positiv til store deler av de forslag som legges frem i NOU 2007: 13 *Den nye sameretten*, men har noen særskilte merknader.

2. Kirkerådet ser at spørsmålet om det bør etableres egne ordninger for å oppfylle statens folkerettslige forpliktelser om å kartlegge og anerkjenne rettigheter i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover, står sentralt i utredningen. Kirkerådet støtter forslaget om å opprette en utredende kommisjon (Kartleggingskommisjonen) og en egen særdomstol for de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover – etter modell av Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. Kirkerådet er her glad for at også sjøsamiske rettigheter til fjord og kystressursene inngår i Kartleggingskommisjonens mandatområde.

Kirkerådet har merket seg at det fra folkerettslig eksperthold er satt spørsmålsteget ved § 4 der det i mandatet er formulert at kartleggingskommisjonen skal utrede bruks- og eierrettigheter kun på grunnlag av nasjonal rett. Kirkerådet vil her be om at det eksplisitt i lovet gjøres klart at også folkeretten skal være grunnlag for utredningen av slike rettighetsspørsmål.

Kirkerådet ser at utvalget drøfter de enkelte bestemmelsene som skal gjelde for Kartleggingskommisjonen og utmarksdomstolen, og har merket seg at to av utvalgets medlemmer mener bare samer skal ha adgang til det særlige apparatet som Kartleggingskommisjonen og utmarksdomstolen vil utgjøre. Kirkerådet mener i likhet med flertallet at det ikke er hensiktsmessig å trekke noe slikt etnisk skille – og at ordningen bør være åpen både for samer og andre og også gjelde for samer fra svensk side.

3. Kirkerådet ser det som positivt at det innføres en ny forvaltningsordning for gjenværende statsgrunn i Nordland og Troms, men er usikker på om denne skal begrenses kun til disse to fylkene. Det viktig at dette nye eierorganet, *Hålogalandsallmenningen*, sikrer en tilstrekkelig samisk innflytelse. Kirkerådet har merket seg at flere av utvalgsmedlemmene ønsker en større grad av samisk representasjon i allmenningens styre og i de kommunale utmarksstyrene, samt at dette også har fått støtte fra folkerettslig eksperthold. Kirkerådet ber om at slik representasjon er i tråd med folkeretten.

4. Kirkerådet har merket seg den uroen som er signalisert fra bredden av sørsamiske miljøer. Det hevdes at samiske rettigheter med samerettsutvalgets lovforslag vil stå svakere sør for Nordland. Kirkerådet støtter denne oppfatningen.

Fjelloven definerer samiske rettigheter kun som en reindriftsrett, og kun som en bruksrett. Implisitt forutsettes det at det ikke eksisterer områder i det sørsamiske området som berettiger eiendomsrett og besittelsesrett i henhold til ILO – konvensjon nr. 169 artikkel 14 (1). Dette er det stilt spørsmålstegn ved fra folkerettslig eksperthold.

Kirkerådet merker seg også at sørsamenes eventuelle rettigheter basert på bruk knyttet til jakt, fangst og fiske er utelatt som rettsgrunnlag i det samiske området sør for Nordland. Dette er ikke rimelig, og rådet ber derfor om at lovgiver også ivaretar rettigheter bygd på slike forhold i lovgivningen.

Kirkerådet vil påpeke at samiske rettigheter er spesielt utsatt i det sørsamiske området, og at behovet for et tydelig rettsvern derfor er betydelig. Rådet vil be om at det tas hensyn til dette i utarbeidelsen av loven.

5. I forholdet til endring i reindriftsloven, er det viktig for reindriften og for reindriftssamene som flytter mellom ulike fylker og regioner at de ikke har for mange forskjellige forvaltningsregimer å forholde seg til. De vil være avhengige av at det finnes gode ordninger som ser mest mulig like ut rundt om i landet – og som også i størst mulig grad er harmonisert med nabolandenes lovverk. Kirkerådet ser derfor positivt på at de forslagene som fremmes, med ett unntak, er fremmet av et samlet utvalg. Kirkerådet støtter at reindriftsretten synliggjøres som en selvstendig bruksrett i statsallmenninger i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark hvor det drives samisk reindrift – og at det foreslås en styrket reindriftsrepresentasjon i de aktuelle fjellstyrene.
6. Kirkerådet er også glade for det grundige arbeidet utvalget har gjort for å vurdere hvordan konsultasjoner mellom offentlige myndigheter og representanter for samiske interesser og interessehavere kan lovreguleres.
7. Endelig vil Kirkerådet peke på et anliggende som utvalget ikke har fanget opp. Med hensyn til bestemmelsene om landrettigheter i ILO-konvensjon nr. 169 sier konvensjonens artikkel 13 (1) uttrykkelig at det ikke bare skal tas hensyn til næringsbruk i vurderingen av urfolks landrettigheter. Regjeringene bes også om å respektere den spesielle betydningen landområdene har for det berørte urfolkets kulturelle og åndelige verdier knyttet til landskapet. Kirkerådet vil derfor be om at det også ved vurdering av samiske rettigheter også tas hensyn til ulike steder og områders særskilte kulturelle eller åndelige betydning. Tradisjonelle gravplasser, helligsteder etc. kan være eksempler på hva dette dreier seg om. Territorium er ikke bare et spørsmål knyttet til næringsutøvelse, men griper inn i folks forståelse av seg selv og omgivelsene. Kirkerådet ber lovgiver vurdere dette perspektivet i sitt arbeid med lovgivningen.